
Eurost üldiselt ja selle mõjust kohalikele omavalitsusüksustele

Pärnumaa Omavalitsuste Liidu infopäev Tahkurannas,
25.08.2010

Tanel Ross
Rahandusministeeriumi asekancleri kt.

Ettekande teemad:

- Euro kasutuselevõtu põhimõtted
- Kohalikud omavalitsuse üksused
- Hinnad

1. Euro kasutuselevõtu põhimõtted

Eesti õigusallikad

- Euro kasutusele võtmise seadus
- Äriseadustiku ja teiste seaduste muutmise seadus
- Riigilõivuseadus
- Vabariigi Valitsuse 19. augusti 2010. a määrus nr 117 „Vabariigi Valitsuse määruste muutmise seoses euro kasutusele võtmisega“
- Ministrite määruste muudatused (koostatakse septembris 2010)
- NB! Järgmise aasta elu sätestavaid õigusakte võetakse vastu ka tavakorras!
- Raamatupidamistoimkonna juhend RTJ 18 „Euro kasutuselevõtt“

Õiguslik järjepidevus

- Euro kasutuselevõtt ei muuda ühegi juriidilise dokumendi tingimusi, ega vabasta võetud kohustuste täitmisest.
- Kroonides sõlmitud lepingute puhul arvestatakse rahalised väärtused eurodesse, kasutades ümberarvestuskurssi ja ametlikke ümardamisreegleid.
- Kehtivad lepingud võib ümber vaadata ning tuvastada, kas lepingud vajavad muutmist; osapoolte kokkuleppel võib sätestada lepingu summad eurodes.
- Töölepingud võib ümber vaadata ning kinnitada uued töötasud eurodes.

Euro kasutuselevõtu põhimõtted

- Eesti ühineb euroalaga ja võtab kasutusele euro 2011. a 1. jaanuaril. See otsus on lõplik ning kõik vajalikud Euroopa Liidu õigusaktid on vastu võetud.
- Euro kasutuselevõtt on rahvahetus e. käibevahendi vahetus. Alates 01.01.2011 on Eesti uus seaduslik maksevahend euro.
- Ametlik ümberarvestuskurss on 1 euro = 15,6466 Eesti krooni. Kroonid arvestatakse eurodesse 1 sendi täpsusega, arvestades jagamistehte kolmandat kohta pärast koma.

Euro kasutuselevõtu põhimõtted

- Üleminekuperioodi sularahata arveldustes ja raamatupidamises ei ole. Kõik muutub europõhiseks alates 01.01.2011.
- Sularaharingluses on kahe nädalane üleminekuperioodi, s.t 01.01.2011 kuni 01.14.2011 on eurol „kaks nägu”: seaduslikud maksevahendid on euro ja krooni pangatähed ja mündid.
- Kõigi finantsvarade ja ka kohustuste väärtused jäävad samaks ja ei muutu.
- Eesti krooni pangatähtede ja müntide väärtus säilib, sest Eesti Pank vahetab kroone eurodeks tähtajatult.

Hoiused ja kaardimaksed

- 01.01.2011 esimestel tundidel vahetatakse pangakontodel olevad kroonihoiused automaatselt ja teenustasuta eurodeks.
- Kõik pangakontodel olevad summad säilitavad oma väärtuse eurodes täpselt samasugusena, nagu nad olid kroonides.
- Pangaülekanded ja kaardimaksed muutuvad europõhiseks alates 01.01.2011, ilma üleminekuperioodita.
- Kõik pangatehingud kajastatakse eurodes alates 01.01.2011.
- Kõik kaardimaksed kajastatakse eurodes alates 01.01.2011.

Hoiused ja laenud – tasub teada

- Hoiuste ja laenude suurus jääb samaks.
- Hoiuste ja laenude intressid jm. tingimused jäävad samaks.
- Kroonilaenude tagasimaksmine toimub eurodes: ümberarvestuskursiga konverteeritakse kas (i) graafikujärgsed maksed või (ii) laenujääk ja koostatakse uus tagasimaksegraafik.
- Öppelaenudel konverteeritakse tagasimaksegraafik.
- Euro kasutuselevõtt ei puuduta mitte kuidagi eurodes jt. valuutades denomineeritud hoiuseid ja laene.

Pangateenused – tasub teada

- Kõik sarnaste tingimustega eurotehingud on sama hinnaga kogu euroalal.
- Riigisiseste pangamaksete teenustasud tõenäoliselt ei muutu; võib tõusta sularahaautomaatide (edaspidi *ATM*) ristkasutuse hind.
- Elektroonilised pangakanalid (internetipank, makseautomaadid, teleteenused jms.) võivad 01.01.2011 olla osaliselt suletud – KONSULTEERIGE OMA PANGAGA.
- Tõrked kaardimaksetes minimaalsed; kaardimaksed töötavad ka siis, kui elektroonilised pangakanalid on suletud.
- Pangakontorid avatud europäeval (laupäeval) ja järgneval pühapäeval sularahavahetuseks ja pangateenusteks ulatuses, mis on täpsustamisel.

Sularaha

- Sularaharingluses on kahe nädalane üleminekuperiood, s.t. 01.01.2011 kuni 01.14.2011 on euro „kaks nägu”: seaduslikud maksevahendid on euro ja krooni pangatähed ja mündid.
- Paralleelkäibeperioodil võetakse euro ja krooni pangatähti vastu piiranguteta; krooni münte kuni 20 krooni väärtuses.
- Pangad ja Eesti Pank võtavad vastu piiranguteta nii krooni kui euro pangatähti kui münte.
- Euro müntide vastuvõtmise kohustus alates 01.01.2011 on kuni 50 kehtivat euro münti.
- **Krooni sularaha kogutakse käibelt ja euro sularaha lastakse avalikku ringlusesse: pangakontoritest; ATM-de kaudu; kaupluste ja teenindusasutuste kaudu; Eesti Posti postkontorite kaudu omavalitsusüksustes (edaspidi *KOV*), kus ei ole pangakontorit.**

Sularaha – pangad

- Pangakontorid müüvad füüsilistele isikutele üks kuu enne 01.01.2011 (01.01.2010 kuni 31.12.2010) euro pangatähti Eesti Panga keskkursiga ehk üleminekukursiga (ümberarvestuskursiga) ja teenustasuta;
- Kõik sularahateenust pakkuvad pangakontorid vahetavad kuus kuud pärast 01.01.2011 (01.01.2011 kuni 30.06.2011) krooni pangatähti ja münte eurodeks ümberarvestuskursiga ja teenustasuta (seadusest tulenev kohustus);
- Pangad vahetavad piiratud kontorivõrguga veel kuus kuud (01.07.2011 kuni 31.12.2011) krooni pangatähti ja münte eurodeks ümberarvestuskursiga ja teenustasuta;
- Eesti Pank vahetab seejärel krooni pangatähti ja münte eurodeks ümberarvestuskursiga ja teenustasuta tähtajatult, s.t krooni pangatähed ja mündid ei kaota oma väärtust.

Sularaha – sularahaautomaadid

- Sularahaautomaatides asendatakse kroonid eurodega eeldatavalt 24 tunni jooksul, kõige hiljemalt 48 tunni jooksul.
- Paralleelkäibeperioodil on ATM-des praeguste kavade kohaselt 5; 10 või 20; ja 50 eurosed pangatähed, valik võib mõnevõrra erineda pankade kaupa. 50-eurosed on suurema käibega ATM-des.
- Pangatähtede lõplik valik täpsustatakse septembris europlaani muutmisega.
- Paralleelkäibele järgneval perioodil on ATM-dest saadavate pangatähtede valik ATM omaniku otsustada.
- Tasub üle vaadata ATM-de kaartide sularahalimiidid – väikseim võimalik kupüür tõenäoliselt 5 eurot.

Sularaha – Eesti Posti ja SEB ühisprojekt Postipank

- Eesti Post tagab koostöös SEBga (Postipank) igapäevase käiberaha vahetuse paralleelkäibe perioodil füüsilistele isikutele ümberarvestuskursiga ja teenustasuta.
- Eesmärk: tagada pangakontoritest kaugemale jäävates KOV-des võimalus igapäevase sularaha vahetuseks.
- Eesti Postile jääb võimalus kehtestada päevane limiit ühe kliendi kohta.
- Eesti Posti ja Rahandusministeeriumi vahel on vastava teenuse osutamise leping sõlmimisel.
- Osaleb 187 postkontorit, kaetud praktiliselt kõik KOV-d.
- Väikesaarte (k.a. Ruhnu vald) jaoks töötab Eesti Pank välja eraldi sularaha varustusplaani.

Sularaha – tasub teada

- Sularahavahetusele pangakontorites ei ole mingeid summalisi piiranguid.
- Jätkuvalt kehtivad rahapesu tõkestavad seadussätted.
- Pangad korraldavad krooni müntide kogumise kampaania alates 01.10.2010 (müntide sissemaks oma pangarvele teenustasuta).
- Eraisikud saavad osta euro müntide „stardipakette” summas 200 krooni alates 01.12.2010.
- Eesti Pank korraldab sularahakoolitusi maakondades – täpsem info Eesti Pangast

Sularaha – tasub teada

- Eesti Pank „laenab” enne europäeva kommertsbankadele euro sularaha. Seda nimetatakse eeljaotuseks.
- Kommerts pangad võivad „laenata” oma klientidele enne europäeva euro sularaha. Seda nimetatakse kaaseeljaotuseks.
- On ka lihtsustatud kaaseeljaotus – kommerts pangad võivad „laenata” oma klientidele lihtsustatud korras väiksemas koguses euro sularaha.
- NB! EESTIS EMITEERITUD EURO EI OLE MAKSEVAHEND ENNE 01.01.2011

2. Kohalikud omavalitsuse üksused

KOV-de majandusolukord

- Põhisõnum – Eesti peab ka euroalal hoidma ranget finantsdistsipliini. KOV-de majandusolukorra jaoks ei muutu euroalaga ühinemisega otseselt midagi.
- Kuid et euroalaga ühinemine elavdab majandust, siis kaudne mõju kogu riigile on kindlalt olemas
- Euroopa Liidu/euroala kontekst – tulevikus rakendatakse liikmesriikide suhtes oluliselt karmimaid vahendeid, et tagada Euroopa Liidu eelarvereeeglite täitmine (stabiilsuse ja kasvu pakt).
- Eestis - peatselt 2. ja 3. lugemise läbiva ja kavade kohaselt sügisel vastu võetava KOV finantsjuhtimise seaduse eelnõu kohaselt:

KOV-de majandusolukord

- 4-aastase eelarvestrateegia koostamise kohustus;
- Individuaalsed netovõlakoormuse piirmäärad lähtudes KOV-i finantsvõimekusest – praegune 60% lagi asendatakse sisuliselt vahemikuga, mis võimaldab eduka põhitegevuse korral viia võlakoormuse kuni 100%-ni põhitegevuse tuludest;
- Piirangu kehtestamise võimalus KOV-ide koonddefitsiidile (kui KOV liitude esindajate ja VV vahel kokkulepet ei saavutata), mille sisemise jaotuse peaksid KOV liitude tasandil võimalusel ise kokku leppima – piirangu meetoodika on välja töötamisel ja kehtestatakse rahandusministri määrusena, ja ka toetuse maksmise võimalus;
- piirangud laienevad KOV-ide valitseva mõju all olevatele asutustele;
- meetmed KOV-de finantsprobleemide ära hoidmiseks ja lahendamiseks.

KOV-de määrused

- Muuta tuleb üldaktid ja kehtestada summad ainult eurodes.
- Üks volikogu määruse muudatuse eelnõu ja üks valitsuse määruse muudatuse eelnõu.
- Muut tuleb kõik määrused, kus viidatakse krooni (sendi) vääringule või Eesti Pangavahetuskursile.
- Volikogu- ja valitsuse määruste muudatused jõustatakse 1. jaanuaril 2011. a.
- Üksikaktide ja sisemist tööd reguleerivate aktide muutmise kohustust ei ole, kuid õigusselguse huvides võib olla otstarbekas üksikaktid üle vaadata.

Maksud jms.

- Aruandlus ja arveldused Maksu- ja Tolliametiga, s.t deklaratsioonide esitamine ja parandamine (sh ümberarvestused) toimuvad maksustamisperioodil käibel olevas valuutas.
- Uued maksumäärad, riigilõivud jm on toodud euro kasutuselevõtu seaduses ja riigilõivuseaduses.
- Toetused, palgad jm. valitsuse poolt kehtestatud (alam)määrad on esitatud euro kasutuselevõtu õigusaktides; palgamäärad on teisendatud matemaatilisi ümardamisreegleid kasutades.
- Vajalik info ka ministrite määruste muudatustes (september 2010)
- NB! Järgmise aasta elu sätestavaid õigusakte võetakse vastu ka tavakorras ja tavagraafiku kohaselt!

Eelarved ja raamatupidamine

- Aruandlus koostakse selles rahas, mis kehtib aruandlusperioodi viimasel päeval. 2010. a. aruanded kroonides, 2011. a. aruanded eurodes (vajadusel võrdlusandmed konverteerida ümberarvestuskursiga).
- KOV-de arengukavades ja finantsplaanides võivad järgmise ja järgnevate aastate summad olla eurodes.
- 2011. a eelarved võetakse vastu eurodes - vääringus, mis eelarveperioodil kehtib.
- Raamatupidamises konverteeritakse ümberarvestuskursiga kõikide bilansikontode saldod seisuga 31.12.2010.
- Ümardamisvahed kajastatakse 2011. a tulemiaruanDES.

Infotehnoloogia

- Eeldatavalt KOV-de kõige töömahukam ülesanne.
- Rahandusministeerium on koostanud juhendi raamatupidamisüksuste eurole ülemineku korraldamiseks ja IT süsteemide arendamiseks.
- Saadetud ka KOV-de IT-arenduspartneritele ning Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidule.

Ettevõtlus

- Minimaalsed aktsia- ja osakapitali suurused vastavalt 25 000 ja 2500 eurot (äriseadustik); aktsia minimaalne nimiväärtus 10 (euro)senti.
- Põhikirjad võimaldatakse viia europõhiseks alates 6 kuud enne 01.01.2011 (äriseadustik); eurole üleminekuga seotud parandused lihtsustatud korras ja vabastusega riigilõivust kuni 31.12.2011.
- 2012. a alates ei registreerita põhikirjade muudatusi, kui sellega koos ei viida põhikirjas toodud andmeid üle eurole.
- Paralleelhindade näitamine eurodes ja kroonides aasta jooksul (01.07.2010 kuni 01.07.2011).

Igapäevane elu – tasub teada

- Ettemakse tasumist tõendavad dokumendid, millele on peale märgitud kehtivusaeg (sh ettemaksukaardid, kinkekaardid, piletid) kehtivad vastavalt märgitud tähtajale.
- Vähemalt kolm kuud enne eurole üleminekut palutakse avaliku sektori üksustel teavitada, millised on üksuse poolt varem välja antud piletite jt dokumentide kehtivusaeg ja kasutustingimused eurole üleminekul.
- Kroonides olevatele kohaliku ühistranspordi piletitele kehtestab minimaalse kehtivusaja KOV (ei kehti paralleelhinna avaldamise nõue).
- Kõik mündiautomaadid peavad paralleelkäibe lõpuks olema eurole üle viidud.

Igapäevane elu – tasub teada

- Avaliku sektori hinnakirjad kajastatakse nii kroonides kui ka eurodes (kuigi vastavad tasumäärad on esitatud ja avaldatud ka asjakohastes õigusaktides) juhul, kui need on kroonides kauba müümise või teenuse osutamise kohas eksponeeritud.
- Kommunaalteenused: kõigi teenuste pakkujad võiksid kehtivad lepingud üle vaadata ning tuvastada, kas lepingud vajavad muutmist.
- NB! Ühikuhinnad ja tariifid tuleb ümardada eurodesse selliselt, et see ei suurendaks kauba või teenuse eest tasutavat hinda (nt kütuse või elektri hind).
- Kuidas käituda paralleelkäibe perioodil sellistes müügipunktides, kus paralleelkäibe korraldamine on raskendatud või peaaegu võimatu (autobussid, parkimisautomaadid)?

3. Hinnad

Euroala tagab stabiilsed hinnad

- Euroopa Keskpanga eesmärk on hoida euroala inflatsioon mitte kõrgemal kui 2% aastas.
- Euroopa Keskpank muudab selleks pankadele laenatava raha hinda (intressi) ja mahtu.
- Euroalaga ühinemine iseendast on madala inflatsiooni tagatis.
- Kiiremini arenevates riikides on hinnatõus natuke kiirem kui euroalal keskmiselt.
- Seega - kui euroalal on hinnatõus 2%, võib see Eestis olla sellest natuke (1 kuni 1,5 %) kõrgem - või aeg-ajalt ka natuke madalam.
- Eestis ei kordu 2007 ja 2008. a suhteliselt kõrge inflatsioon, sest majandus on EL-ga ühinemise järgse šoki üle elanud.

Eesti hinnad sellel ja järgmisel aastal

- Eesti hinnatõus on 2010. a 2,6 protsenti ja 2011. a 2,5 protsenti. Võrdluseks – 2009. a. hinnad langesid.
- Mõõduka hinnatõusu üldine põhjus on majanduskasvu taastumine – pidev hinnalangus ei ole majandusele kasuks.
- Kas ja kui palju ettevõtted hindu tõsta jõuavad, sõltub ainult tarbijate sissetulekust ja turukonkurentstist.
- Hinnastabiilsuse tagamiseks on riigil kohustus toetada vaba konkurentsi ja vältida monopolsete ettevõtete liiga kõrgeid hindu.

Euro ja hinnad

- Jutt euroga kaasnevast suurest ja üldisest hinnatõusust ei vasta lihtsalt tõe.
- Teistes euroga ühinenud riikides on euro kasutuselevõtt toonud kaasa ühekordse inflatsiooni kiirenemise vahemikus 0,1 kuni 0,3 protsendipunkti.
- Absoluutselt kõigis riikides on vahe inflatsiooniootuste ja tegeliku inflatsiooni vahel väga suur. Kuid ei ole ka leitud moodust, kuidas massi(meedia) poolt taastoodetavat „hirmu” täielikult kõrvaldada.
- Ümardamisreeglid ja Ausa hinnastamise kokkulepe. Mõned hinnad võivad tõusta, mõned ka langeda.
- Kokkuvõttes – kui majanduskasv kiireneb (ja euro kasutuselevõtt võib seda toetada), siis Eestis hinnad enam ei lange ja olukord normaliseerub (1-3% hinnatõus aastas keskmiselt).

TERE
euro

Täna tähelepanu eest!

[Vaata euro.eesti.ee](http://euro.eesti.ee)

Rahandusministeerium